

ПРАВО

ВЕЧНО АКТУАЛНА СПЕЦИАЛНОСТ

материал на **Йордан Карпенчев**

Човешката цивилизация е невъзможна без правото. Неслучайно първите култури, които смятаме за люлката на цивилизацията, са тези, които са създали свои собствени закони - Шумер, Египет, Вавилон и Асирия. Първите писани закони са създадени от шумерски владетел преди повече от 4000 години, но най-известният законник от дълбоката древност е написан от вавилонския цар Хамурапи през 1760 г. пр. Хр.

От Двуречието тези закони се пренасят към старогръцкото право (а и философия), която на свой ред е в основата на римското право. А то, както много от вас вероятно знаят, е в основата на правораздавателната система, наречена гражданско право, която днес се използва в България и в по-голямата част от света.

Изглежда без право не може. Затова и всяка година, независимо от модата, независимо от икономическата ситуация и независимо от всички проблеми и лошия имидж, който съдебната система има - кандидатите за специалност право винаги има.

Различните правни системи по света

Правото не е точна наука. Законите на физиката например се изучават по един и същ начин във Великобритания, България, Германия или където и да е другаде. Правните норми обаче варират. Има сериозни различия и в изискванията на отделните страни към студентите по тази престижна специалност. Затова не винаги е възможно юрист да се премести от една държава в друга и просто ей така да започне да работи по

професията си. В света има няколко основни правни системи.

Вече накратко разказахме историята на българската, която е идентична с тази в континентална Европа. Това обаче не е единственото право, което ни е познато - англоезичните държави като Великобритания, САЩ, Канада, Австралия и някои други бивши английски колонии използват т.нар. общо (или прецедентно) право. Идеята за прецедентите не е позната на

римляните - корените на тази практика се коренят в обичайното право на германските племена.

Третата голяма правна система е мюсюлманският Шерият. Хората са чували за традиционното право в исляма, но малко от тях знаят, че това е официалният закон в над 20 страни. Някои мюсюлмански държави използват правни кодекси, „вдъхновени“ от Шерията (например Египет или Индонезия), но по-консервативните като Саудит-

ИМА СЕРИОЗНИ РАЗЛИЧИЯ В ИЗИСКВАНИЯТА
НА ОТДЕЛНИТЕ СТРАНИ КЪМ СТУДЕНТИТЕ

ска Арабия, Иран, Йемен и др. се ръководят в правораздаването, четейки всичко буква по буква както е записано в Корана.

Правното образование по света

Обучението по специалността Право обикновено е с продължителност 5 години за студенти редовно обучение и 6 за студенти задочно обучение. В страните, където стандартната бакалавърска програма отнема 3 учебни години, тези за право са съответно 4 и 5.

Има някои дисциплини, които се изучават от всички юристи по света, но като цяло - това е предмет, който подготвя кадри за съответната държава и често има строго специфични неща. Все пак има някои сфери на правото, които са универсални:

История на държавата и правото; Обща теория на правото; Конституционно право; Гражданско право; Административно право и административен процес; Вещно право; Международно публично право; Финансово право; Облигационно право; Наказателно право; Семейно и наследствено право; Международно частно право; Трудово право; Търговско право и т.н.

Забележете, че казваме, че дисциплините са относително универсални, но съдържанието им може да не е. В същото време, трябва да отбележим, че България, като страна членка на ЕС, има много общи неща с другите държави от континентална Европа.

Кандидатстване в България

Да придобиеш професионалната квалификация „юрист“ не е лесна задача в никоя държава и България не прави изключение. Тя се получава въз основа на 3 държавни изпита и теоретико-практически изпит пред Министерство на правосъдието. С успешното полагане на теоретико-практически изпит се получава правоспособност за работа в различните държавни и недържавни институции.

Правото е една от най-популярните специалности в България и се предлага от общо девет висши учебни заведения. Рейтинговата система на министерството на образованието дава следното класиране на родните университети. Трябва да отбележим, че този брой може да се промени в следващите години, тъй като се говори за допълнително затягане на изискванията. Студенти, които обаче започнат дадена програма, ще могат да я завършат.

Кандидатстването не е лесна работа. Оценки от матурите рядко се признават за търсена специалност като Право. Затова трябва да се подготвите сериозно за кандидатствантски изпити по Български език и литература и История. Балът за прием в специалността винаги

е бил сред най-високите, но с оглед на дълбоката демографска криза и многото свободни места спада сериозно през последните няколко години.

Най-добрите университети в България

Експертите от родното образователно министерство са категорични. Най-добрият ВУЗ за изучаване на специалност Право у нас е СУ „Св. Климент Охридски“ за поредна година, следван плътно по петите от УНСС.

Прави впечатление, че резултатите на другите висши училища са доста близки. Цели 5 университета са класирани в рамките на 2 точки в класацията, което означава, че качеството е доста сходно.

Позиция	Висше училище	Град	Резултат
1	Софийски университет „Св. Климент Охридски“	София	63
2	Университет за национално и световно стопанство	София	57
3	Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“	Пловдив	53
4	Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“	Велико Търново	51
4	Нов български университет	София	51
5	Югозападен университет „Неофит Рилски“	Благоевград	50
6	Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“	Варна	49
6	Русенски университет „Ангел Кънчев“	Русе	49
7	Бургаски свободен университет	Бургас	45

Източник: Рейтингова система на МОН

Кандидатстване в чужбина

Процедурите за кандидатстване в чужбина по специалност Право обикновено са стандартни за съответната държава. Някои от най-престижните университети, особено във Великобритания и САЩ, отсяват огромния наплив от кандидати и чрез допълнителни изпити.

Хубавото е, че американските университети предлагат и стипендии за кандидатите, които се представят най-добре на тези изпити. Процесът по кандидатстване за стипендии, и дори за общежития, често е свързан.

В континентална Европа като цяло е по-лесно. Трябват сертификати за владеене на чужди езици на високо ниво, както и добри оценки в дипломата за средно. Даже - доста добри оценки, защото все пак конкуренцията и тук е сериозна. Много е важно да се сдобие и с възможно най-добри препоръки.

Внимавайте много със сроковете и подготовките всички документи възможно най-рано (като бъдещи юристи трябва да се досетите защо това е важно). Администрацията не винаги е бърза, а трябва да си оставите и време за реакция, ако се наложи отстраняване на някакви нередности.

Най-добрите университети в чужбина

Правото е популярна специалност както у нас, така и в чужбина. Затова ще е доста трудно да обхванем всички висши училища, където се изучава право. Бърза справка с класациите обаче е достатъчна, за да видим кои са най-престижните висши учебни заведения по държави:

Държава	Висше училище
Германия	Ludwig-Maximilians-Universität München
Франция	Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne (известен като Сорбоната)
Холандия	Leiden University
Белгия	Université Catholique de Louvain (UCL)
Италия	University of Bologna
Швеция	Lund University
Испания	Universidad Autónoma de Madrid

Разбира се, не трябва да тъжите ако не бъдете приети непременно в едно от тези висши училища. А къде са страни като Великобритания и САЩ? Отговорът дава авторитетната **класация на QS World University Rankings:**

edlanta

Образование в чужбина

С компетентната помощ на нашите консултанти български ученици и студенти продължават образованието си в:

Позиция	Висше училище	Държава
1	Harvard University	САЩ
2	University of Oxford	Великобритания
3	University of Cambridge	Великобритания
4	Yale University	САЩ
5	New York University (NYU)	САЩ
5	Stanford University	САЩ
7	London School of Economics and Political Science	Великобритания
8	University of Melbourne	Австралия
9	University of California, Berkeley (UCB)	САЩ
10	Columbia University	САЩ

Източник: QS World University Rankings

Англосаксонският свят е лидерът в обучението по право - поне това показват независимите проучвания.

Възможности за кариерна реализация

Завършилите могат да се реализират във всички сфери на правораздавателната система: съдия, следовател, прокурор, юрисконсулт, а също и учен-изследовател в областта на правните науки.

ДА СТАНЕШ ЮРИСТ НЕ Е ЛЕСНА ЗАДАЧА В НИКОЯ ДЪРЖАВА И БЪЛГАРИЯ НЕ ПРАВИ ИЗКЛЮЧЕНИЕ

Разбира се, гържавната работа не е единствената алтернатива за специалистите по право. В днешно време всички големи компании имат правен отдел с шатни юристи. Друг вариант е стартирането на собствена практика като адвокат или нотариус. Няма да ви лъжем - „пробиът“ в тези системи не е лесен, конкуренцията е жестока, но възможности винаги ще има. Не може да пропуснем и факта, че най-добрите юристи получават доста добри възнаграждения за българските стандарти. Вероятно затова към тази специалност винаги има интерес.

Австрия
Великобритания
Германия
Дания
Холандия
Италия
и други европейски държави

За безплатни консултации за кандидатстване в чужбина посетете офисите на

ЕДЛАНТА

София 02 986 4001
Пловдив 032 660 630
Бургас 056 530 800
Варна 052 600 035

www.edlanta.com